

Iran: een complex land

Door Mels de Zeeuw

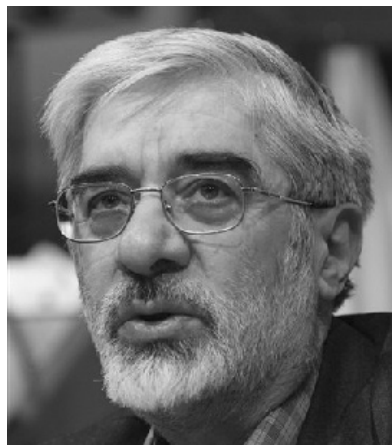
De beelden van duizenden Iraniërs die hun levens riskeren door tegen een repressieve overheid te protesteren zijn een inspiratie voor mensen over de hele wereld die van vrijheid houden. Dat de protesten nu lijken te verstommen door de wapenstokken van de geheime politie is een triest gegeven. Maar de situatie is niet zo simpel als zij lijkt. Er spelen zich veel dingen achter de schermen af die de uitzending van CNN niet halen.

Het protest in Iran wordt vaak afgeschilderd als een strijd tussen hervormers en de oude conservatieve garde. De verkiezing was een strijd tussen Ahmadinejad, de autoritaire conservatief, en Mousavi, de verlichte hervormer. Ahmadinejad heeft vals gespeeld en zo de verkiezing gewonnen. De zaken zijn echter niet zo zwart-wit als ze worden voorgesteld.

Allereerst kan betwijfeld worden of Mousavi daadwerkelijk de verkiezing heeft verloren dankzij grootschalige fraude. Begrijp me niet verkeerd, het staat zo goed als vast dat er gefraudeerd is. De vraag is echter of Mousavi gewonnen zou hebben zonder dat er sprake was van fraude. De populariteit van Ahmadinejad is weliswaar de afgelopen tijd flink afgenomen (o.a. door de gedaalde olieprijs, record werkeloosheid en roekeloze inflatie), maar dat neemt niet weg dat Ahmadinejad nog steeds erg populair is onder arme, laagopgeleide Iraniërs die voornamelijk op het platteland wonen. Voor hen is Ahmadinejad de held die ferme taal uit tegen Israël, de confrontatie met de grote Satan, de VS, durft aan te gaan en die zich inzet voor het recht van de Iraniërs om over kernwapens te beschikken. De Iraniërs

die Ahmadinejad steunden wonen echter veelal buiten de hoofdstad Teheran en verschijnen daardoor niet zo snel op CNN. Dit kan een totaal verkeerde indruk geven van de verhoudingen in het land.

Ook over de zogenaamde hervormingskandidaat Mousavi is het een en ander te zeggen. Mousavi wordt vaak gepresenteerd als een verlichte hervormer, als een li-

Mousavi

berale persoonlijkheid die strijdt voor meer vrijheden voor de Iraniërs. Als minister president tussen 1981 en 1989 werd Mousavi juist beschouwd als erg conservatief. Hij was socialistisch in zijn binnenlandse beleid, protesteerde tegen het beëindigen van de oorlog met Irak en heeft het gijzelen van

Amerikanen verdedigd als zijnde 'nuttig voor de doelen van de revolutie'. Daarnaast benoemde hij als minister van Binnenlandse Zaken Ali Akbar Mohtashami, een van de belangrijkste mannen achter de oprichting van Hezbollah en hij noemde dit feit als de reden voor zijn aanstelling. Mousavi mag zich nu voorstellen als een hervormer, zijn verleden laat anders zien. De vraag is of hij zijn standpunten daadwerkelijk heeft aangepast of dat dit enkel voor politiek gewin bedoeld is.

Ook interessant is het conflict dat ontstond tussen Mousavi en Khomeini. Beiden vertegenwoordigden een andere fractie in het parlement. Mousavi werd gesteund door Khomeini, de leider van Iran. Khomeini's dood in 1988 en de verkiezing van Khomeini tot leider betekenden een eind aan de steun voor Mousavi en het einde van zijn minister-presidentschap kort daarop. De vraag is in hoeverre het conflict tussen beiden vandaag de dag nog speelt.

De afloop van de protesten in Iran zijn nog onbekend. Duidelijk is wel dat de Iraanse politiek complexer is dan op het televisiescherm lijkt. ■